

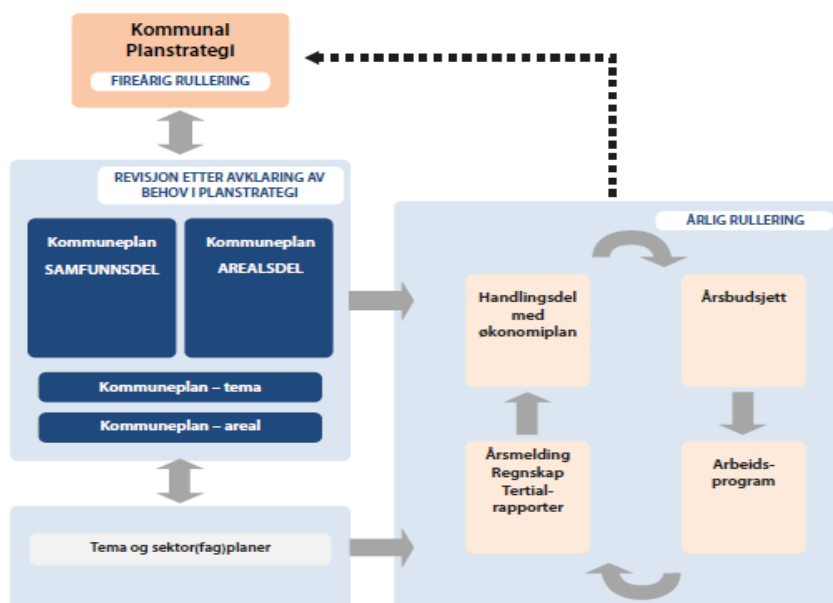
Tvedestrand kommune

Planstrategi

2017 – 2020

og

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Vedtatt av kommunestyret i Tvedestrand 30. mai 2017

Kommunestyret gjorde 30.5.17 slikt vedtak:

Vedtak

Tvedestrand kommunestyre vedtar foreliggende Planstrategi 2017-2020 og Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.

Høringsinstansenes innspill vurderes når de ulike deler av planstrategien iverksettes, og i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

Det utarbeides en mulighetsstudie om å styrke distriktene i kommunen, i løpet av planperioden 2017-2020.

Det utarbeides en kommunal sykkelplan, slik at det samkjøres med regional sykkelstrategi for Agder og ATP for Arendalsregionen. Dette må inn i planstrategi for 2017-2020.

Revisjon av kommunens klima og energiplan legges inn i planstrategi for 2017-2020.

Endringene er innarbeidet i nærværende plan.

Innholdsfortegnelse

Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel	1
Kommunestyrets vedtak	2
1. Innledning	4
1.1. Planstrategi	4
1.2. Arbeidsprosessen	4
1.3. Definisjoner	5
2. Nasjonale og regionale føringer	5
2.1. Nasjonale forventninger	5
2.2. Regionale føringer	6
3. Utviklingstrekk	6
3.1. Utgangspunkt	6
3.2. Befolkningsutvikling	7
3.3. Næringsutvikling	7
3.4. Folkehelse	8
3.5. Andre utviklingstrekk	9
4. Utfordringer	9
4.1. Næringsliv og sysselsetting	10
4.2. Levekår og folkehelse	10
4.3. Boligbygging	11
4.4. Miljø og klima	12
4.5. Natur, landskap og friluftsliv	12
4.6. Kultur	13
4.7. Transport og infrastrukturbygging	13
4.8. Langsiktig arealbruk	14
4.9. Samfunnssikkerhet og beredskap	14
4.10. Kommunal tjenesteyting og forvaltning	14
5. Kommunens plansystem	15
6. Planbehov i perioden 2016 – 2020	16
6.1. Evaluering av någjeldende kommuneplan	16
6.2. Gjeldende planer	16
6.3. Følgende planer revideres	17
6.4. Følgende nye planer etableres:	18
6.5. Årlige planer/handlingsplaner/tiltaksplaner	18
6.6. Følgende planer avvikles	18
7. Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel	18
7.1. Formålet med planarbeidet	18
7.2. Tvedestrandts muligheter og utfordringer	19
8. Opplegg for medvirkning	19
9. Planprosessen med frister og deltakelse	20

1. Innledning.

Kommunens plikt til planlegging av egen virksomhet er nedfelt i kommunelovens § 5:

Kommunen skal utarbeide en samordnet plan for den kommunale virksomhet....

Kommuneplanleggingen skal bygge på en realistisk vurdering av den forventede utvikling i kommunen og av de økonomiske ressurser som vil stå til rådighet, slik dette framgår av økonomiplanen..

Nærmere bestemmelser om den kommunale planlegging gis ved lov.

1.1. Planstrategi

I medhold av Plan og bygningsloven (Pbl) § 10-1 skal kommunen utarbeide en kommunal planstrategi hvert fjerde år. Planstrategien skal vedtas av kommunestyret senest innen ett år etter konstituering. Bakgrunnen for tidsaspektet her, er at det nye kommunestyret skal kunne fastsette sitt planbehov for å nå politiske mål.

Den 13.9.16 vedtok kommunestyret å slå sammen arbeidet med kommunal planstrategi og oppstart av arbeidet med Kommuneplan, samfunnsdel, i tråd med plan- og bygningslovens § 10-1, siste ledd. Bakgrunnen for dette var behovet for å revidere kommuneplanens samfunnsdel og å effektivisere planarbeidet.

Formålet med en planstrategi er å sette fokus på de planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for en positiv utvikling i kommunen. Det skal være fokus på at planleggingen skal være behovsstyrt og ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig.

Planarbeid er en tidkrevende prosess. Med bakgrunn i dette vil denne planstrategien ha et nøkternt innhold i forhold til utvikling av nye planer. Arbeidet vil bli prioritert rundt det som er nødvendig for å nå utviklingsmål og intensjoner som kommunestyret allerede har vedtatt i forbindelse med økonomiplanen 2017-2020. Dette samsvarer med kommunelovens ovennevnte bestemmelser.

I arbeidet med kommunal planstrategi skal det innhentes synspunkter fra statlige og regionale organer og nabokommuner og kommunen bør legge opp til bred medvirkning og allmenn debatt som grunnlag for behandlingen. Forslaget skal gjøres offentlig minst 30 dager før kommunestyrets behandling.

Planstrategien er retningsgivende for kommunens prioritering av planarbeid.

1.2. Arbeidsprosessen

Planstrategien er utarbeidet administrativt av en arbeidsgruppe ledet av rådmannen. Rådmannens ledergruppe har bidratt med innspill og det har vært orientert om arbeidet i teknikkutvalget og livsløpskomiteen. Formannskapet har behandlet saken som kommuneplanutvalg. Kommunestyret vil få saken til endelig behandling etter avsluttet høringsrunde.

1.3. Definisjoner

I forbindelse med planarbeid benyttes en rekke begreper om hverandre. I Tvedestrand velger vi disse definisjonene:

Kommuneplan, samfunnsdel	Dokument som tar stilling til langsiktige utfordringer, mål og strategier for kommunesamfunnet som helhet og kommunen som organisasjon. Dokumentet skal være grunnlag for sektorenes planer og virksomhet i kommunen (Pbl § 11-2). Skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp.
Kommuneplan, arealdel	Dokument som viser sammenhengen mellom fremtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Angir hovedtrekkene i arealdisponering og gir rammer og betingelser for nye tiltak og ny arealbruk (Pbl § 11-5)
Kommunedelplan	Overordnet plan på et mer detaljert nivå enn kommuneplanen (et geografisk område eller et bestemt tema eller virksomhetsområde jfr. pbl. § 11-1, 3. ledd) og hvor det er behov for en bred medvirkningsprosess. Skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp.
Reguleringsplan	Et arealplankart med tilhørende bestemmelser som angir bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser (pbl § 12-1)
Temaplan	Styringsverktøy som inneholder mål, strategi og tiltak innenfor et faglig avgrenset område. Planene er korte og utarbeidet i henhold til gitt mal. (følger ikke pbl bestemmelser) Mandat gis av rådmannen i den grad det ikke er politiske vedtak knyttet til bestillingen.
Strategi	Viser veien/alternative veier for måloppnåelse
Handlingsplan	Viser hvilke tiltak som skal gjennomføres i handlingsplanperioden, for å nå de mål som er satt i plan

2. Nasjonale og regionale føringer

All planlegging skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver, jfr. Pbl § 1-1, 2. ledd.

2.1. Nasjonale forventninger

Regjeringen har utarbeidet dokumentet "Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging" (kgl. res. 12.6.2015). De nasjonale forventningene skal legges til grunn for arbeidet med regionale og kommunale planstrategier og planer. Forventningsdokumentet er retningsgivende. I dokumentet trekkes det frem viktige nasjonale utviklingstrekk som

- at kommunen skal ha gode og effektive planprosesser
- en bærekraftig areal- og samfunnsutvikling herunder
 - Et klimavennlig og sikkert samfunn
 - Aktiv forvaltning av natur- og kulturminneverdier
 - Fremtidsrettet næringsutvikling, innovasjon og kompetanse
- attraktive og klimavennlige tettstedsområder herunder
 - En samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging
 - Et fremtidsrettet og miljøvennlig transportsystem
- Levende by- og tettstedsentre
 - Helse og trivsel

Regjeringen forventer at kommunene legger særlig vekt på ovennevnte i planleggingen i årene som kommer.

De nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging kan i sin helhet leses her: [Nasjonale forventninger](#)

2.2. Regionale føringer

Fylkeskommunen har oppgaver og ansvar som regional utviklingsaktør og er regional planmyndighet. Gjennom regionale planer gir Fylkeskommunen føringer og rammer for den kommunale planleggingen, og er samtidig en viktig samarbeidspartner for å løse feller utfordringer og planoppgaver i regionen.

Aust-Agder og Vest Agder fylkeskommuner har utarbeidet felles regional planstrategi for Agder 2016 – 2020. I planen videreføres hovedsatsingsområdene nedfelt i Regionplan Agder 2020:

- Klima: Høye mål – lave utslipp
- Det gode livet: Agder for alle
- Utdanning: Verdiskaping bygd på kunnskap
- Kommunikasjon: De viktige veivalgene
- Kultur: Opplevelser for livet.

Det er vedtatt at følgende nye strategier skal utarbeides i inneværende planperiode:

- Regional sykkelstrategi for Agder
- Regional kompetansestrategi for Agder.

Aust-Agder fylkeskommune har utarbeidet grunnlagsmateriale til arbeidet med den regionale planstrategien som peker på viktige regionale utviklingstrekk som også berører Tvedestrand.

Den regionale planstrategien kan lastes ned her [Regional planstrategi 2016-2020](#)

Kunnskapsgrunnlaget – regionale utviklingstrekk for Agder kan lastes ned her: [Kunnskapsgrunnlaget](#)

3. Utviklingstrekk

3.1. Utgangspunkt

Tvedestrand er del av en utvidet arbeids-, bo og serviceregion for østre del av Aust-Agder. En rekke utfordringer som samferdsel, arealutvikling og næringsstruktur må løses på tvers av kommunegrensene.

Samarbeid med kommuner i Østre Agder- området er omfattende og påkrevet for en kommune av Tvedestrands størrelse.

Østre Agder er et interkommunalt samarbeid for kommunene Arendal, Froland, Gjerstad, Grimstad, Risør, Tvedestrand, Vegårshei og Åmli. Østre Agder bidrar til å samordne regionens og kommunenes interesser overfor fylkeskommunen, staten og andre organer på region-, fylkes- og/ eller riksplan.

Samarbeidet har resultert flere samarbeidsprosjekt og rammeplaner. Østre Agder- samarbeidet arbeider bl.a. for å styrke regionens infrastruktur og systematisk arbeide for at regionen velges som lokaliseringssted for offentlige og private virksomheter.

Det forventes at samarbeidet over tid vil omfatte flere områder enn i dag.

Et vesentlig utviklingstrekk er en rekke positive vedtak som er gjort på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå i løpet av de to siste årene; ny E 18 mellom Arendal og Tvedestrand, ny videregående skole i Mjåvann, ny barneskole og barnehage i sentrum og økt satsing på næringsutvikling i kommunen.

En del utviklingstrekk, som vist nedenfor, viser at kommunen fortsatt har utfordringer.

3.2. Befolkningsutvikling

Folketallet i Tvedestrand har hatt følgende utvikling siden 2007:

Tvedestrand	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Folketall 1.1.	5 822	5 874	5 939	5 939	5 969	6 019	6 064	6 059	6 048	6 014
Endring fra året før		+52	+65	0	+30	+50	+45	-5	-11	-34

Ved utgangen av 3. kvartal 2016 var folketallet i Tvedestrand 6 049 personer.

Fra 2007 til 2016 har folketallet i kommunen økt med 3,3 %. I samme periode er folketallet i landet økt med 11,4 %, og i Aust-Agder med 9,0 %.

Befolkningen i kommunen kan også deles inn i aldersgrupper. Fordelingen i 2007 og 2016 er som angitt i tabellen under.

	0-5 år	6-15 år	16-19 år	20-66 år	67-79 år	80 + år
Folketall 1.1.2007	358	764	318	3 486	568	328
Folketall 1.1.2016	376	711	308	3 559	756	304
Endring	+18	-53	-10	+73	+188	-24
Prosentvis endring	+5,0 %	-6,9 %	-3,1 %	+2,1 %	+33,1 %	-7,3 %

Tabellen viser bl.a. at veksten kommer særlig i aldersgruppen over 67 år.

Statistisk sentralbyrå (SSB) offentliggjorde i juni 2016 prognoser for befolkningsutvikling frem mot 2040. For Tvedestrand viste prognosene et folketall i 2040 på 5 900 personer med lav folkevekst, 6 400 personer med middels vekst og 7 100 personer med høy vekst.

3.3. Næringsutvikling

Veksten i antall arbeidsplasser har de siste ti årene vært betydelig lavere i Tvedestrand og Østre del av Agder enn i resten av landet. Arbeidsplassveksten har vært svakest i privat sektor. I en rapport fra Telemarksforskning* påpekes at dersom de 8 kommunen i Østre Agder hadde hatt samme prosentvise vekst som landet ellers etter år 2009, ville vi hatt 2000 flere arbeidsplasser i dag.

Kommuneprofilen viser at i 2015 var det 1196 personer som pendlet ut av kommunen til jobb, mens 850 pendlet inn til kommunen på jobb.

Siden utfordringer knyttet til arbeid og levekår henger tett sammen, vil vekst i sysselsetting både øke utsatte grupper tilknytning til arbeidslivet og samtidig redusere levekårsutfordringer.

*Telemarksforskning, September 2016 "Samfunnsanalyse for Østre Agder – minirapport"

Det er behov for å utvikle nye – og styrke eksisterende arbeidsplasser for å hindre ytterligere fraflytting og sikre bærekraftig vekst og tilflytting.

Pr. januar 2017 var 4,2% av den yrkesaktive befolkning i Tvedestrand helt arbeidsledig (119 personer).

3.4. Folkehelse

I lov om folkehelse § 1 defineres folkehelse slik:

Formålet med denne loven er å bidra til en *samfunnsutvikling* som fremmer folkehelse, herunder *utjevner sosiale helseforskjeller*. *Folkehelsearbeidet skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse.*

Loven skal sikre at *kommuner*, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid.

Folkehelsemeldingen for Tvedestrand for 2016 påpeker bl.a.

a) *Befolkningssammensetning*

I Tvedestrand – som i store deler av landet for øvrig – har andelen eldre og personer med utenlandsk opprinnelse økt de senere år, og ventes å fortsette å øke i tiden framover. Med flere eldre og flere som lever med livsstilsrelaterte lidelser, øker også behovet for helsetjenester. Attraktive tilbud til barnefamilier, som barnehage, skole og fritidsaktiviteter er svært sentralt.

b) *Annen inntektskilde enn arbeid*

I Tvedestrand er andelen av befolkningen med annen inntektskilde enn arbeid større enn gjennomsnittet i landet. Her må en særlig være oppmerksom på antall unge uføre. Statistisk ser en sammenheng mellom utdannings- og inntektsnivå og helse. Både utdannings- og inntektsnivå er lavere i Tvedestrand enn gjennomsnittet i landet.

Tall fra NAV viser at 15,1 % av innbyggerne i Tvedestrand i aldersgruppen 18-67 år mottar uføretrygd.

c) *Utdanning og arbeid – drop out*

77,2 % av ungdom som går i videregående skoler fra Tvedestrand fullfører utdanningsløpet (Tall fra 2010-kullet). Dette er bedre enn fylkesnivået som er på 72% (4. best i Aust-Agder). Det er fortsatt viktig å ha fokus på at utdanningsløp fullføres.

Tvedestrandsskolen har fortsatt utfordringer når det gjelder kompetansenivå for 5. klasse i henhold til nasjonale prøver i engelsk, regning og lesing.

d) *Barnefattigdom*

I 2014 var det 172 barn (15,6%) som levde i husholdninger med vedvarende lavinntekt mot 9,4% på landsbasis. Med lav inntekt menes inntekt som er under 60% av medianinntekten i Norge.

c) *Psykisk helse*

Ungdatarapporten for 2016 konkluderer bl.a. med at den skikkeligheten som en har sett prege ungdomsgenerasjonene siden årtusenskiftet fortsetter å øke. Samtidig er det noen negative utviklingstrekk knyttet til trivsel, vennskap og ensomhet blant jenter.

3.5. Andre utviklingstrekk

I SSBs statistikk for 2015 finner vi

	I Tvedestrand	På landsbasis
Barn som går i barnehage	95 %	90,5 %
Kommunestyrerepresentanter som er kvinner	44 %	39 %
Menn med høyere utdanning	20,5 %	28,6 %
Kvinner med høyere utdanning	27,8 %	35,4 %
Menn i arbeidsstyrken (20-66)	78,1 %	83,6 %
Kvinner i arbeidsstyrken (20-66)	70,4 %	77,7 %

Tvedestrand er gode på barnehagedekning og har bedre kjønnsfordeling i kommunestyret enn i landet forøvrig. Kommunens innbyggere har lavere utdanningsnivå enn landet for øvrig og færre i arbeidsstyrken enn landet for øvrig. Dette siste antas å henge sammen med at kommunen har 15,1 % på uføretrygd mot 9,5 % på landsbasis (Tall fra NAV, sept. 2016) og en arbeidsledighet på 4,2 %.

4. utfordringer

De hovedutfordringer som Tvedestrand kommune står overfor har fremkommet over tid gjennom nasjonale forventninger, regionale og kommunale føringer og vedtak, og dreier seg i hovedsak om å bedre levekårene.

Kommunestyret uttalte i 2009 at for å få en bærekraftig utvikling for Tvedestrandssamfunnet over tid, må levekårene bedres blant annet med tidlig innsats. Kommunestyret har gjentatt dette i de påfølgende år.

Tidlig innsats for å hindre skader eller unngå uønsket utvikling er fortsatt viktig. Dette for å kunne avverge ulykker, minske risiko for helseskader, senke forekomsten av kriminalitet eller gi støtte til barn eller en familie som står i fare for å komme skjevt ut.

Kommuneplanens samfunnsdel, handlingsplan 2017-2020 har nedfelt slik hovedmålsetting for planperioden:

*Attraktiv bokommune med Østre Agder som arbeidsplassregion
En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet.*

Med dette som mål har kommunestyret valgt en utviklingsstrategi som satser høyt med hensyn til kommunalt investeringsnivå innenfor prioriterte områder. Kommunestyret har valgt disse satsingsområdene for perioden 2017-2020:

Tiltak	Forventet ferdigstillelse
Ny idrettsanlegg, nærmiljøanlegg og infrastruktur i forbindelse med ny videregående skole ved Mjåvann	1.8.2020
Ny fremtidsrettet barneskole i sentrum med infrastruktur	1.8.2020
Ny fremtidsrettet barnehage i sentrum som erstatning for 2-3 uegnede barnehagebygg.	1.8.2021
Nærings- og bo-utviklingsprosjekter som følge av bygging av ny E 18 Tvedestrand – Arendal. Utbygging av attraktive næringsområder, boligområder og infrastruktur	
Oppfølging av Byløftprosjekter som Hovedgata/Hulgata og Møllerbekken. Utvikling av rådhuset og havneområdet	Etter 2020

Kommunens planarbeid i planperioden vil i hovedsak måtte dreie seg om det som er nødvendig for å få ovennevnte prosjekter på plass og på en slik måte at dette gir forventet løft i forbindelse med målsettingen om

- En befolkningsutvikling tilnærmet lik landet
- Styrket næringsutvikling og med økt antall arbeidsplasser
- Bedrede levekår

4.1. Næringsliv og sysselsetting

Gjennom arbeidet med næringspolitisk handlingsplan for Tvedestrand 2017 – 2019 er det nedfelt en visjon om Tvedestrand som en attraktiv og næringsvennlig kommune i vekst. Denne visjonen skal realiseres gjennom tett samarbeid mellom Tvedestrand kommune og næringslivet. Kommunen skal legge til rette for vekst og utvikling i fremtidige og etablerte bedrifter. Godt tilrettelagte tjenester og infrastruktur sammen med attraktive nærings- og boarealer skal legge til rette for vekst i hele kommunen.

Økt innovasjonsgrad, styrke og utvikle besøksnæringen og synliggjøre verdiskapning i landbruket er viktige elementer i kommunens næringsarbeid. Politisk er det vedtatt å utarbeide en egen skog- og jordbruksplan som bl.a. viser muligheter for tilleggsnæringer i landbruket.

I forbindelse med Raet nasjonalpark som starter i Tvedestrand vil det bli arbeidet med å etablere et velkomstsenter, informasjon og skilting samt partnerskap.

Årlige næringspolitiske handlingsplaner vil bli fremlagt for kommunestyret hver høst i forkant av budsjettbehandlingen.

4.2. Levekår og folkehelse

Folkehelseoversikt for Tvedestrand fra mai 2016 viser at kommunen fortsatt har utfordringer på flere områder. Det er særlig pekt på at arbeidsledigheten er større her enn på landsbasis, at utdanningsnivået er lavere, færre kvinner i arbeid og flere kvinner i deltidsarbeid. Grunnskoleresultatene er fortsatt noe lavt, men i bedring, særlig på ungdomsskoletrinnet.

Når det gjelder Tvedestrandsskolen, vil det bli fremlagt en kvalitetsrapport i løpet av 2017.

I Folkehelseoversikten er det nedfelt hovedutfordringer som skal prioriteres gjennom helsefremmende og forebyggende tiltak i alle enheter i Tvedestrand kommune i 2016:

- Befolkningstilvekst.
- Utvikle nye - og styrke eksisterende arbeidsplasser for å hindre fraflytting og sikre bærekraftig vekst og tilflytning.
- Attraktive tilbud til barnefamilier, som barnehage, skole og fritidsaktiviteter må opprettholdes og videreutvikles
- Drop Out – Utdanning og arbeid
Tiltak som bidrar til å forhindre frafall fra videregående skole, uføretrygd eller som bidrar til at en restarbeidsevne kan brukes, er viktig å prioritere.

- Tidlig innsats
Styrke og videreutvikle tverrsektorielt samarbeid
- Psykisk helse
Tiltak som bidrar til å redusere psykiske lidelser i alle aldersgrupper prioriteres

Plan for tidlig innsats ble i 2011 Rådmannens ”bestilling” til tjenesteytende enheter med ansvar for oppvekst, helse, arbeid, sosialtjenester, miljørettede tjenester og planarbeid. Det ble fokusert på god samhandling på tvers av tjenester og etatsgrenser for å drive effektiv forebygging og rehabilitering.

Tidlig innsats og forebygging er nå nedfelt som et bærende prinsipp i kommunen og planens tiltaksdel gjennomført. Folkehelse har fått sin egen melding som blir forelagt kommunestyret hvert 4. år. Ruspolitiske handlingsplaner blir utarbeidet, Enhet for omsorg og rehabilitering har arbeidet grundig med rehabilitering som bl.a. har resultert i omstrukturering av ressursene i enheten til i større grad å bistå hjelpetrequende til egenmestring. Når det gjelder boligsosial handlingsplan er de oppførte tiltak i det alt vesentlig gjennomført. Smidig overgang mellom barnehage og skole er nedfelt i egen tiltaksplan.

Det er behov for å se på om/hva som bør revideres/videreføres i planen.

I forbindelse med folkehelsemeldingen er det uttrykt ønske om å utarbeide en handlingsplan for bedre levekår for barn og unge. Behovet for en slik handlingsplan vurderes i forbindelse med gjennomgang/revisjon av «Tidlig innsats».

Frivilligsentralen har i årene den har eksistert bidratt til solid vekst i tiltak for barn og unge. Som et tiltak for bedre og mer målrettede tjenester for levekårsutsatte familier, er kommunen sammen med 9 andre kommuner i Aust-Agder med i et prosjekt som tar tak i barnefattigdomsproblematikken. Det søkes også årlig om barnefattigdomsmidler.

Handlingsplan mot vold i nære relasjoner skal sikre at kommunene har fokus på vold og overgrep og at berørte får et tilrettelagt og helhetlig tilbud. Handlingsplanen skal styrke kunnskapsnivået hos de ansatte i kommunene og videreutvikle samarbeidet mellom faggrupper, sektorer og forvaltningsnivåer. Kommunen er, sammen med de øvrige kommunene i Aust-Agder, medeier i Aust-Agder krisesenter. På dette området kan det være aktuelt at det utarbeides en felles interkommunal plan.

Østre Agders utarbeidede Strategisk plan for velferdsteknologi ble vedtatt i 2016. Denne blir lagt til grunn for innføring av velferdsteknologi i kommunen og har som mål bl.a. å forebygge funksjonsnedsettelse og skade, bidra til at tjenestemottakere opplever større trygghet, økt selvstendighet og mestring. Handlingsplanen skal revideres årlig.

Det er uttalt et behov for plan for kvalitet i skolen. Enheten ønsker å bruke den årlige tilstandsrapporten som virkemiddel for kvalitet og vil bli behandlet i kommunestyret hvert år.

4.3. Boligbygging

Til nå har kommunen hatt god tilgang på boliger og byggeklare tomter. Med forventet økt innflytting som følge av ny E-18 og ny videregående skole vil boligbehovet øke. Utviklingsmålene er beskrevet i kommuneplanens arealdel 2016-28 med et anslag på 35 boliger/år.

Gjennom folkehelsemeldingen synliggjøres behovet for et større tilfang av utleieboliger i Tvedestrand og et økende behov for boliger til aleneboere. Behovsmeldingen for 2017 til Husbanken fokuserer på at det er størst mangel på boliger til personer med utviklingshemming, rus/psykiatri, flyktninger og sosialt vanskeligstilte. 4 boliger for rusmisbrukere, vil stå ferdig i 2017 og 8 nye boliger for personer med utviklingshemning skal etter planen stå ferdig i 2020.

4.4. Miljø og klima

Klima og energiplanen for Tvedestrand ble sist vedtatt og revidert 16.6.09. Planen inneholder forventninger om tiltak som det ikke har vært ressurser til å gjennomføre på alle punkt. Fokus på miljø og klima er større enn noen gang og kommunen har hatt en god utvikling i forhold til arbeidet med å redusere energibruken i kommunale bygg. Planens hovedintensjoner ligger fast fortsatt med følgende langsiktige mål:

- Tvedestrand kommune tar sikte på å innrette sin egen virksomhet slik at den innen 2020 blir klimanøytral
- Tvedestrand tar sikte på å innrette sin virksomhet slik at minst 50 % av oppvarmingsbehovet innen 2020 blir dekket av vannbåren varme.

Deltakelse i Klimapartner Agder vil forplikte kommunen til å utarbeide årlige rapport over egne utslipp av klimagasser (klimaregnskap), samt lage planer og gjøre tiltak for å redusere disse. Klimapartnere har gode verktøy som brukes til dette.

En slik deltakelse vil gi verktøy som gjør det enklere å følge opp klimaplanens intensjoner.

4.5. Natur, landskap og friluftsliv

Befolkningsveksten langs kysten har medført at kystsonen i Aust-Agder og Tvedestrand er utsatt for sterkt byggepress. Allmennhetens tilgjengelighet til og langs strandsonen både fra land og sjø må sikres. Naturlandskap, biologisk mangfold og friluftstinteresser skal ikke forringes.

Tvedestrand fikk i 2012 vedtatt og fått godkjent Kommunedelplan for kystens byggeområder. Her er nasjonale og regionale forventninger ivaretatt og det er utarbeidet forutsigbare kjøreregler for vern og utvikling av kystsonen slik at behovet for dispensasjoner og ressursbruk i enkeltsaker reduseres.

I 2018 starter revisjon av kommunedelplanen fordi det er ønskelig å vurdere om det kan bygges mer i kystsonen.

I 2015 vedtok kommunestyret planprogram for Områdeplan Tvedestrand havn. Dette er et omfattende, tidkrevende arbeid hvor mye må konsekvensutredes i forkant. Selve planen vil ikke bli behandlet før etter 2020 i tråd med kommunestyrets vedtak i forbindelse med handlingsplan 2017-2020.

Raet nasjonalpark ble etablert 16.12.2016 om omfatter 607 kvadratkilometer av kystnaturen og havet utenfor Grimstad, Arendal og Tvedestrand kommuner. Dette er et av Sørlandets mest brukte friluftslivsområder.

4.6. Kultur

Fra nasjonalt nivå forventes det at kommunen legger til rette for fysisk aktivitet, friluftsliv, tiltak som fremmer psykisk og fysisk helse, registrerer og verdsetter kulturminner og kulturmiljøer som har lokal verdi.

I kulturutredningen fra 2014 heter det at den kulturelle grunnmuren (Kunst- og kulturfag i opplæringen, bibliotek, kulturskole, fritidsklubb og den frivillige kulturaktiviteten) må forsterkes og sikres for å styrke framtidens kulturliv. Offentlig, frivillig og privat kulturvirksomhet er gjensidig avhengig av hverandre. Det frivillige kulturlivet er en forutsetning for et bredt kulturtilbud. Offentlig og frivillig kulturaktivitet er avhengig av samarbeid med profesjonelle kunstnere og kulturarbeidere.

Kommunen har en lang rekke lag og foreninger og et mangfold av profesjonelle kunstnere. I 2015 vedtok kommunestyret kommunedelplan for kultur. Det forutsettes her årlige handlingsplaner som skal behandles i kommunestyret. Kultur er et vesentlig bidrag til samfunnsutviklingen.

Utfordringene fremover ligger i vedtatt handlingsplan med utgangspunkt i planens intensjon om et aktivt deltakerperspektiv hvor enkeltmennesker/grupper/lag og foreninger tar del i og samskaper kulturell aktivitet.

Handlingsplanen revideres i 2018.

I 2013 ble det utarbeidet en kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv. Her utarbeides det årlige handlingsplaner som skal behandles av kommunestyret.

Det har lenge vært planer om å utarbeide en kulturminneplan, uten at dette har blitt realisert av kapasitetsmessige årsaker. En kulturminneplan er kommunens oversikt over viktige kulturminner og kulturmiljøer og skal inneholde en plan for forvaltningen av disse. Planen skal gi kunnskap om fortida og avklare hvilke kulturminner en vil ta vare på i framtida. En kulturminneplan gir grunnlag for en aktiv tilskudds- og økonomiforvaltning og eiere får større mulighet for hjelp og støtte til bruk og vedlikehold.

Riksantikvaren uttaler at kulturminner som er prioritert i kommunal plan blir prioritert ved tildeling av midler fra Kulturminnefondet. Kommunen kan vedta at kulturminner som er prioritert i plan kan gi grunnlag for fritak for eiendomsskatt og bruke planen aktivt ved tildeling av landbruksmidler (som SMIL dvs. spesielle miljøtiltak i landbruket).

Arbeidet med en kulturminneplan for Tvedestrand kommune starter opp i løpet av 2018.

4.7. Transport og infrastrukturbygging

Vedtak om ny E-18 mellom Arendal og Tvedestrand vil ha stor betydning for den videre utvikling av Tvedestrand.

Tvedestrand deltar i arbeidet med areal- og transportplan for Arendalsregionen. Målet er å begrense veksten i personbiltrafikken, og få mer over på kollektiv, gang og sykkel. Videre jobbes det for et utbyggingsmønster som reduserer transportbehovet. Dette innebærer satsing på utvikling av by - og kommunesentra samt prioriterte bydels-sentra og tettsteder.

Det arbeides nå med en trafiksikkerhetsplan i kommunen. Planen vil bli forelagt til politisk behandling i 2017.

Et ad-hoc utvalg har utredet parkeringsløsninger i Tvedestrand. I oktober 2016 vedtok kommunestyret at etablering av et evt. parkeringshus utredes videre etter 2020, i tråd med ad-hoc utvalgets forslag.

4.8. Langsiktig arealbruk

Arealbruken i kommunen defineres gjennom kommuneplanens arealdel og det vises til denne.

4.9. Samfunnssikkerhet og beredskap

I medhold av PBL § 3-1 skal all planlegging fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier mv.

I forbindelse med beredskapstilsyn fra fylkesmannen våren 2016 ble det bl.a. pekt på at kommunen er i en prosess med å revidere kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse. Det ble videre påpekt at kommunen på bakgrunn av analysen måtte vurdere hvordan man kunne følge opp de utfordringer som fremkommer i analysen i alt fra kommunal planstrategi, kommuneplan til økonomiplan og på denne måten danne grunnlag for kommunen langsiktige mål, strategier, prioritering og plan for oppfølging av samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet i kommunen. Målene bør si noe om hvilke ambisjoner kommunen har med hensyn til nivået på skadeforebyggende tiltak, skadebegrensende tiltak og integrering av samfunnssikkerhet og beredskap i den øvrige kommunale virksomheten.

På grunn av ressursituasjonen i kommunen vil trolig arbeidet med Risiko- og sårbarhetsanalyse først starte opp i 2018.

4.10. Kommunal tjenesteyting og forvaltning

Tvedestrand kommune er i henhold til Kommunal Rapport fra mai 2013 blant de 10 fattigste kommunene i Norge, samtidig som kommunen de siste årene har vært blant de mest produktive. Kommunen har vært på Robek-lista siden juni 2016, og vil etter all sannsynlighet bli utmeldt våren 2017. Fra 2017 er det innført eiendomsskatt.

Det vil være en kontinuerlig utfordring å omstille organisasjonen til de endringer som skjer i samfunnet og å tilpasse seg til den økonomi kommunen til enhver tid har.

Det er en utfordring å rekruttere riktig kompetanse til de tjenester kommunen skal gi og de oppgaver som kommunen skal løse.

Kommunens omdømme er summen av hvordan omgivelsene oppfatter oss. Dette vil og skal stille krav til politikere, kommunens ledere og ansatte om hvordan vi møter og håndterer de tjenestebehov som innbyggerne og fritidsbeboerne våre har.

Tvedestrand kommune er både en kommunal myndighet, en serviceleverandør og bør også kunne bli en arena for i enda større grad å skape utvikling sammen med innbyggerne.

Digitalisering skjer på alle områder innen offentlig sektor. På bestilling fra rådmennene er det nå et stort arbeid på gang med å utarbeide en digitaliseringsstrategi for DDØ (Den digitale Østregionen) hvor målsettingen er å levere digitale tjenester som gir innbyggere og næringsliv et reelt digitalt førstevalg. Strategien vil være kommune- og sektorovergripende. Strategien vil foreligge i løpet av 2017 og vil gi endrede utfordringer for ledere og ansatte.

5. Kommunens plansystem

Gjennom planstrategien skal kommunens planstruktur vurderes. Det kommunale plansystem kan skjematisk fremstilles slik:

Kommunal planstrategi Minst en gang hver valgperiode Vedtak om rullering av kommuneplanen Vurdere planbehov
Kommuneplan Samfunnsdel med handlingsplan, Arealdel, Planperiode 12 år, vurderes hvert 4. år i planstrategi Årlig rullering av samfunnsdelens handlingsplan
Kommunedelplaner Tematiske, Geografiske Planperiode 12 år, vurderes hvert 4 år i planstrategi Rullering av handlingsdelen
Temaplaner Planperiode 4 år, vurdere behov i planstrategi
Økonomiplan med kommuneplanens handlingsdel Planperiode 4 år – rulleres årlig
Årsbudsjett
Årsmelding og regnskap

I planperioden 2016-2020 vil det

- utarbeides kommunedelplaner kun der hvor det er et lovkrav eller hvor det er behov for bred medvirkning
- utarbeides temaplan når det er behov for politisk og administrativ klargjøring av hvordan kommunen ut fra et faglig ståsted skal handle og prioritere
- bli et fast punkt i årsmeldingen om status for vedtatt planstrategi
- fast årlig drøftingspunkt i rådmannens ledermøte for å følge opp de planer som er vedtatt utarbeidet/revidert

Når planer etableres/revideres

- skal planene henge sammen og koordineres på tvers av enheter/tjenesteområder
- skal det avgjøres hvilke type plan som etableres (kommunedelplan, temaplan eller annet)
- skal handlingsplaner koordineres med budsjettprosessen og vedtas samlet på høsten

Nye planer i Tvedestrand

- skal ha sitt utspring i kommuneplanen
- skal avklare konsekvenser når det gjelder klima, folkehelse, universell utforming, likestilling, levekårsutfordringer, samfunnssikkerhet og økonomi
- skal ha en handlingsdel som rulleres årlig eller hvert 2. eller 4. år
- være tidsavgrenset
- skal i hovedsak være på 6-10 sider og følge etablert mal for plan. I tillegg kommer eventuelle vedlegg
- vedtatte planer og handlingsplaner skal legges ut på kommunens hjemmeside

6. Planbehov i perioden 2016 – 2020

I dette kapitlet er det ikke tatt med dokumenter med betegnelsen «strategi» eller «studie». 90 % av reguleringsplanene som kommer til kommunen etableres i privat regi. De reguleringsplaner som kommunen selv står for, er nedfelt nedenfor.

6.1. Evaluering av någjeldende kommuneplan

Kommuneplan 2011 – 2023 ble vedtatt 6.9.11. Samfunnsdelen er forankret i kommunens visjon:

Aktiv hverdag – trygg framtid

Hovedtema i planen er bokommunen Tvedestrand, med særlig fokus på forebygging, tidlig innsats og bedre levekår. Samfunnsdelen henger tematisk nært sammen med Regionplan Agder 2020.

Tiltaksdelen i kommuneplanens samfunnsdel 2011-2023 “slik gjør vi det”, er på flere områder gjennomført og noen er “gått ut på dato”. Flere nye utviklingstrekk i kommunen skaper behov for en mer langsiktighet i politiske og administrative valg gjennom revisjon av kommuneplanens samfunnsdel. Någjeldende kommuneplan kan hentes opp her: [kommuneplan samfunnsdel 2011-2023.pdf](#)

Den positive utvikling som skjer i Tvedestrand gjennom ny E-18, ny videregående skole og gjennom den utviklingsstrategi som kommunestyre har valgt som vist foran i kap.4, viser også at det er behov for å se på samfunnsdelen på nytt i forhold til hva som i de kommende år vil være kommunens langsiktige utfordringer, mål og strategier. Verdigrunnet som er nedfelt i någjeldende samfunnsdel videreføres.

En revidert kommuneplan, samfunnsdel bør utformes som et dokument som både er retningsgivende og som et bestillerdokument for eventuelle behov for konkrete temaplaner på aktuelle områder.

6.2 Gjeldende planer

Plan	Nivå*	Gjelder til	Utarbeidet av	Merknad
Kommuneplan samfunnsdel	KP	2020	Rådmann	Årlig handlingsplan
Kommuneplan arealdel	KP		PME	Revisjon under arbeid
Økonomiplan		2020	Rådmann	Årlig rullering
Kystsonens byggeområder	KDP	2023	PME	
Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv	KDP	2019	Rådmann	Årlig handlingsplan
Bruksplan for friluftsområdene Solfjellparken og Langjordet			Rådmann	
Kultur	KDP		Rådmann	Årlige handlingsplan
Plan for tidlig innsats Inkl. - Boligsos.handl.pl. - Folkehelsepl. - Ruspol. Arbeid - Rehabilitering	TP		Rådmann	
Alkoholpolitisk handlingsplan			OE	
Arkivplan	TP	2015	Adm.støtte	
Informasjonssikkerhet	TP		DDØ-samarbeid	
Rehabiliteringsplan for vann- og	TP	2019	TD	

avløp				
Plan for kriseledelse				Overordnet beredskapsplan og kriseledelse utarbeides i 2018
Plan for helsemessig og sosial beredskap av 2012				
Smittevernplan	TP			
Klima- og energiplan 2009	TP		PME	Deltakelse i Klimapartner Agder fra 2017
Strategisk rammeplan for velferdsteknologi	TP	2018	Østre Agder-samarbeid	Årlige lokale handlingsplaner
Strategisk næringsplan	TP	2020	Østre Agder-samarbeid	Årlig lokale handlingsplaner
Verneplan for Tvedestrand Sentrum			PME	
Plan for oppgradering av brannsikkerhet i kommunale bygg			PME	
Brannsikringsplan for tette trehusmiljø			PME	
E18 Tvedestrand-Arendal	KDP			
Barnehageplan	TP	2019	BE	
Hovedplan for vann og avløp	TP	2021	TD	

*KP = kommuneplan, KDP = kommunedelplan, TP= temaplan

I tillegg har kommunen flere interkommunale planer, utarbeidet delvis i Østre Agder-samarbeidet, DDØ eller en eller flere andre nærliggende kommuner. Til eksempel kan nevnes:

- Virksomhetsplan fra helse – og omsorgslederforum i Østre Agder.
- Areal og transportplan for Arendalsregionen
- Digitaliseringsstrategi (kommer i 2017)
- Informasjonssikkerhet
- Veilysnormal
- Strategisk rammeplan for velferdsteknologi 2015 – 2018

6.3 Følgende planer revideres

Plan	Når
Kommuneplanens samfunnsdel	2017-2018
Overordnet beredskapsplan og kriseledelse	2017
Plan for tidlig innsats utvikles i sin nåværende form. Det nedsettes en arbeidsgruppe for evaluering av planen og planens ulike delområder.	2017/2018
Kommunedelplan kystsonen	2019
Revidere reguleringsplan området Kommunehus/Tjennapark/Søsterdalen mm.	2019
Rehabiliteringsplan vann og avløp	2017
Revisjon av kommunens klima og energiplan	2017-2020

6.4 Følgende nye planer etableres:

Plan	Når
Områdeplan Grendstøl (revideres) Tvedestrand Næringspark	2017
Områdeplan Mjåvann-Vasstø (ny videregående skole og fylkesvei)	2017
Reguleringsplan ny barneskole	2017
Reguleringsplan ny barnehage Bronsbu	2017
Mulighetsstudie rundt kommunehuset, Tjennaparken og Søsterdalen mm.	2017/2018
Helhetlig plan for utbedring av brygger	2018
Kulturminneplan	2018
Trafikksikkerhetsplan	2017
Skog-og jordbruksplan	2017
Områdeplan Tvedestrand havn	Etter 2020
Planlegging for nytt parkeringshus	Etter 2020
Tillegg til kommuneplanens arealdel	2017/2018
Mulighetsstudie om å styrke distriktene i kommunen	2017-2020
Kommunal sykkelplan, samkjørt med regional sykkelstrategi for Agder og ATP for Arendalsregionen.	2017-2020

6.5 Årlige planer/handlingsplaner/tiltaksplaner

Plan
Handlingsplan kommuneplanens samfunnsdel
Næringspolitisk handlingsplan
Handlingsplan – anlegg for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv
Handlingsplan – kultur (starter opp med handlingsplaner i 2018)
Tiltaksplan for 2016-2018 – velferdsteknologi

6.6 Følgende planer avvikles

Plan	Når
Plan for tidlig innsats avvikles i sin nåværende form. Det nedsettes en arbeidsgruppe for å vurdere hva det er behov for i inneværende planperiode	2017/2018

7 Planprogram for kommuneplanens samfunnsdel

Plan og bygningslovens § 4-1 har bestemmelse om at det som ledd i varsling av planoppstart, skal det utarbeides planprogram som grunnlag for planarbeidet. Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen, og opplegg for medvirkning.

7.1 Formålet med planarbeidet

Tiltaksdelen i kommuneplanens samfunnsdel 2011-2023 "slik gjør vi det", er på flere områder gjennomført og noen er "gått ut på dato".

Den positive utvikling som skjer i Tvedestrand gjennom ny E-18, ny videregående skole og gjennom den utviklingsstrategi som kommunestyre har valgt som vist foran i kap.4, viser at det er behov for å se på samfunnsdelen på nytt i forhold til hva som i de kommende år vil være kommunens langsiktige utfordringer, mål og strategier. Verdigrunnlaget som er nedfelt i någjeldende samfunnsdel videreføres.

Formålet med revisjonen vil være å legge grunnlaget for en videre utvikling av Tvedestrandsamfunnet som imøtekommer dagens behov uten å forringe mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine. (bærekraftig utvikling).

Samfunnsdelen skal gi grunnlag for sektorenes videre planer og virksomhet. Den skal gi retning for hvordan kommunens egne mål og strategier skal gjennomføres i kommunal virksomhet og ved medvirkning fra andre offentlige organer og private.

Det er forutsatt at planarbeidet også skal gi retning for kommunen innenfor områdene verdiskaping, næringsvirksomhet og sysselsetting, vilkår for folkehelse, gode boliger, bomiljø og oppvekstmiljø som bidrar til å nærme oss kommunens hovedmålsettinger om

- *Gode levekår*
- *En befolkningsutvikling lik landet*
- *En attraktiv og næringsvennlig kommune i vekst.*

7.2 Tvedestrands muligheter og utfordringer

Det vises til kapitlene foran om utviklingstrekk og utfordringer. Kommuneplanarbeidet vil i all hovedsak relatere seg til de temaer fremkommer her.

8 Opplegg for medvirkning

Planstrategi, planprogram og senere kommuneplan vil bli sendt på høring til offentlige instanser, nabokommuner og relevante lag og foreninger. Høringer og invitasjon til å komme med innspill vil bli annonsert i Tvedestrandsposten og på kommunens hjemmeside. Høringsdokumenter vil også bli lagt ut i kommunens resepsjon.

Det vil bli lagt opp til flere møtepunkter for å drøfte innholdet i kommuneplanen. I tråd med plan- og bygningsloven, har kommunen et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte. Hvordan medvirkning rent praktisk vil bli gjennomført vil bli avklart i formannskapet som kommuneplanutvalg før sommeren 2017.

For å få en kommuneplan som tar de gode grep om fremtiden vil rådmannen lede arbeidet og ha med seg en administrativ arbeidsgruppe med ledergruppa som referansegruppe.

Kommuneplanutvalget vil være formannskapet. Det vil bli innhentet innspill fra kommunens politiske komiteer, råd og utvalg (herunder eldrerådet og ungdomsrådet) underveis i prosessen.

9 Planprosessen med frister og deltakelse

Prosessplan for aktivitet	Tidsrom
Forslag til planstrategi og planprogram	Ferdig til behandling 7. mars 2017
Høring planstrategi og planprogram	13.3. – 12.4.17 (6 uker)
Bearbeide innspill	Mai 2017
Stadfesting av planstrategi og planprogram	Kommunestyret 30.5.17
Utarbeide forslag til ny kommuneplan, samfunnsdel	Juni – oktober 2017
Høringsutkast til formannskapet som k.planutv.	10.10.17
Høring	16.10. – 27.11.17
Bearbeide høringsinnspill	Desember 2017
Behandling i formannskapet som k.planutvalg	Januar 2018
Kommuneplanen vedtas i kommunestyret	Februar 2018